

ZEELAND

Situatie steenuilen in Zeeland vóór 1940

* In Zeeland kwamen tot 1940 nog ongeveer 2.200 paar steenuilen voor, waarvan ongeveer de helft op de eilanden en de andere helft in Zeeuws-Vlaanderen (Atlas Broedvogels van Zeeland Vergeer & van Zuylen 1994)

Vanaf 1940 nam het aantal steenuilen in heel Zeeland in fors tempo af...oorzaken:

Inundatie en watersnoodramp en de daarop volgende ruilverkaveling

Kleinschalige landbouw verdwijnt

Natuurlijke broedholtes verdwijnen
hoogstamfruitbomen, knotwilgen
worden vervangen door laagstamfruit

Meer wegen worden aangelegd en dus
toename verkeer

Meer huizen worden gebouwd

Meer industrie en havens en transport

Meer vakantiewoningen en
bungalowparken tbv toerisme

Strenge regels over hygiëne op het
boerenerf

In 1945 werd 46000 ha van Zeeland door de Duitsers onder water gezet

Uit “Atlas Broedvogels van Zeeland 1994” Overzichtskaart met overgebleven steenuil-locaties rond 1980....

Tussen 1940 en 1985 nam door genoemde oorzaken het aantal steenuilen in Zeeland ten noorden van de Westerschelde fors af, van 1225 paar naar ongeveer 40 paar.
In Zeeuws Vlaanderen vond in die periode ook een flinke afname plaats van 1015 paar naar ongeveer 350 paar.

Overzichtskaart 1994 steenuilen in Zeeland

Belangrijkste oorzaak:
het in rap tempo
verdwijnen van geschikt
steenuilbiotoop.
Waardoor de populaties
inkrompen, er te weinig
uitwisseling plaatsvond
en de overlevingskans
voor de steenuilen op de
eilanden daardoor steeds
kleiner werden.

Vanaf 1996 (nationaal) inzet werkgroepen uitvoeren beschermingsmaatregelen om de steenuil in Nederland te behouden...

1996 Maatregelen om steenuilpopulatie in midden Zeeland te behouden

Welke partijen zijn hierbij betrokken?

- ▶ STONE
- ▶ Provincie Zeeland
- ▶ Stichting Landschapsbeheer Zeeland (SLZ)
- ▶ Uilenwerkgroep, onderdeel van KNNV Vogelwerkgroep de Bevelanden
- ▶ Terrein beherende instanties zoals Natuurmonumenten en Stichting het Zeeuws Landschap
- ▶ Boeren en buitenlui

Tussen 1996 en 2007 zijn o.a. de volgende maatregelen uitgevoerd:

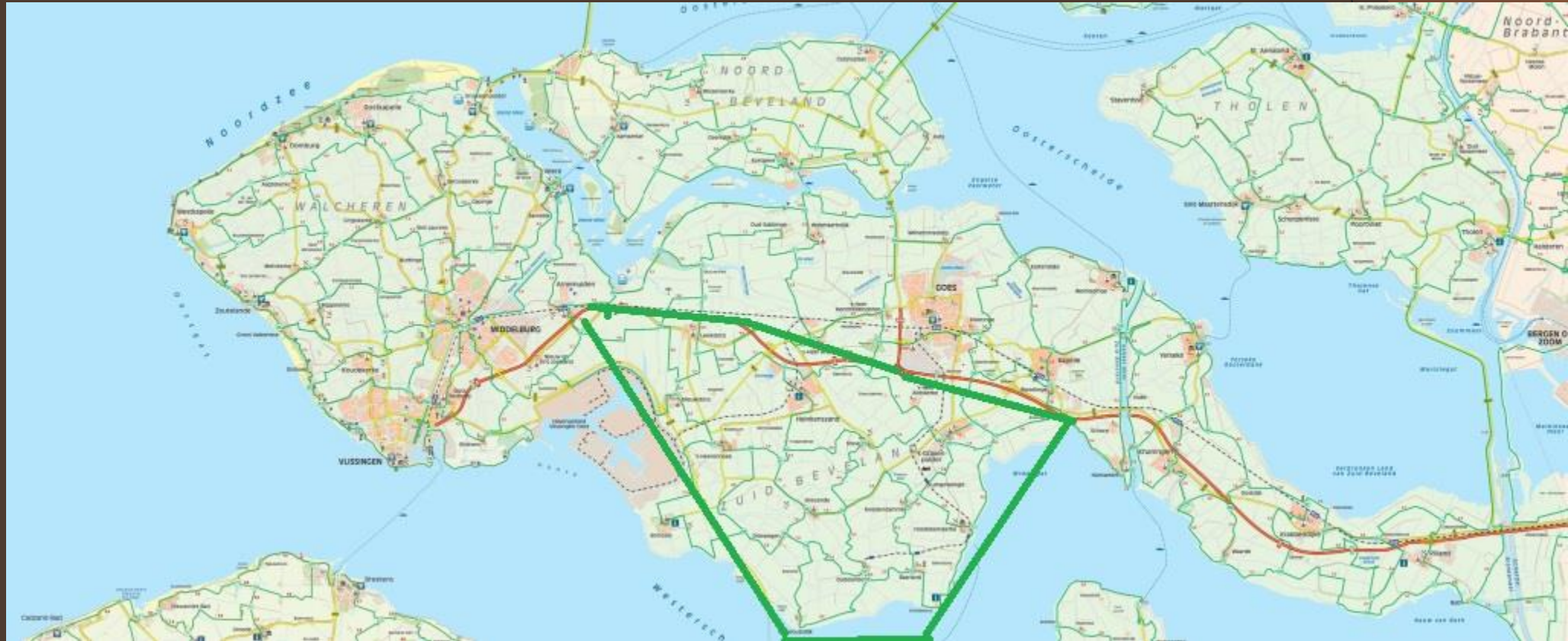
- ▶ Jaarlijks werd er dmv tapen geïnventariseerd
- ▶ Er werden tussen 1996 en 2007 ongeveer 100 nestkasten geplaatst, maar door tijdgebrek werden de nestkasten niet ieder jaar gecontroleerd
- ▶ Erfeigenaars sloten een erfabonnement af bij SLZ
- ▶ Boerderijen en erven werden aangepast

Situatie 2007 Midden Zeeland, er zijn nog ongeveer 40 bezette territoria, voornamelijk in de Zak van Zuid-Beveland en nog een tweetal op Walcheren.

(De blauwe rechthoekjes zijn de ongeveer 100 nestkasten die tussen 1996 en 2007 al geplaatst waren)

De “ZAK” van Zuid-Beveland...

De meeste steenuilen bevinden zich in de Zak van Zuid-Beveland, omdat hier het oude cultuurlandschap is bewaard gebleven

In 2007 krijgt Peter Boelee (Bureau
Natuurbelevenis)
van Stichting Landschapsbeheer Zeeland de
opdracht om de steenuilpopulatie in midden
Zeeland te behouden en mogelijk uit te laten
breiden.
Dit project wordt jaarlijks gesubsidieerd door
de provincie Zeeland

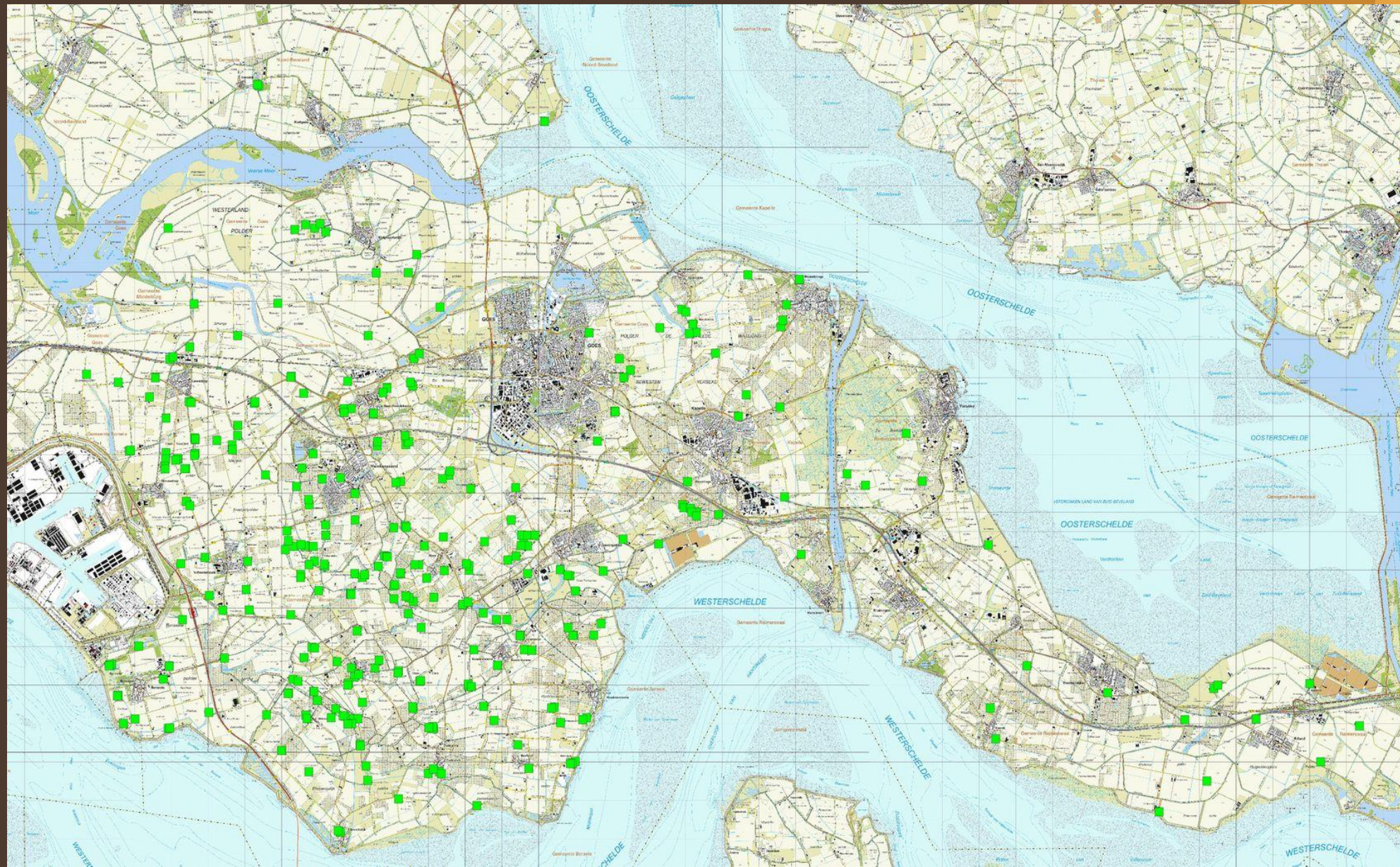

Werkzaamheden gedurende het hele jaar...

1. Alle 100 nestkasten die tot 1 januari 2007 al geplaatst waren, zijn opgespoord en op GPS vastgelegd
2. Accesbestand van alle kasten, per kast een “kaart” en gegevens per jaar ingevoerd
3. Oude kapotte kasten vervangen door kasten met anti kauwensluis
4. Ieder jaar worden álle 250 kasteigenaars bezocht
5. Samen met landschapsbeheer (SLZ) erven scannen op geschiktheid
6. Inzet SLZ om samen met erfeigenaars aanpassingen te doen tbv steenuilen
7. Ieder jaar 25 nieuwe kasten plaatsen op geschikte erven
8. Ringen van jonge steenuilen in nestkasten
9. Drie controles van bezette kasten uitvoeren: februari, mei/juni en juli
10. Alle gegevens invoeren op sovonnestkaart
11. Iedere 2 jaar een Info avond voor nestkast eigenaars organiseren

Tussen 2006 en 2016 werden er ieder jaar ongeveer 25 nestkasten bij geplaatst tot een totaal van 320 nestkasten in 2016 zie kaartje

Op Zuid- Beveland is de steenuil een uitgesproken
erfvoegel. Komt de boerderij leeg te staan dan verhuizen
de steenuilen ook...

In nog maar enkele onbewoonde natuurgebieden
broeden steenuilen in een nestkast en die kasten staan
dan altijd dicht bij een wandelpad...

Steenuilen op Zuid-Beveland broeden op enkele paartjes
na allemaal in nestkasten, de meeste bezette kasten
staan op een bewoond erf of landgoed....

Kennelijk is het landschap dat nog in de ZAK te vinden is
het meest geschikt voor vestiging, daarbuiten vind nog
maar weinig uitbreiding plaats...

Elke nestkast geplaatst op een geschikt erf in de Zak
van Zuid-Beveland wordt binnen twee jaar door
steenuilen bewoond...

Hoe ziet een geschikt Bevelands erf er uit:

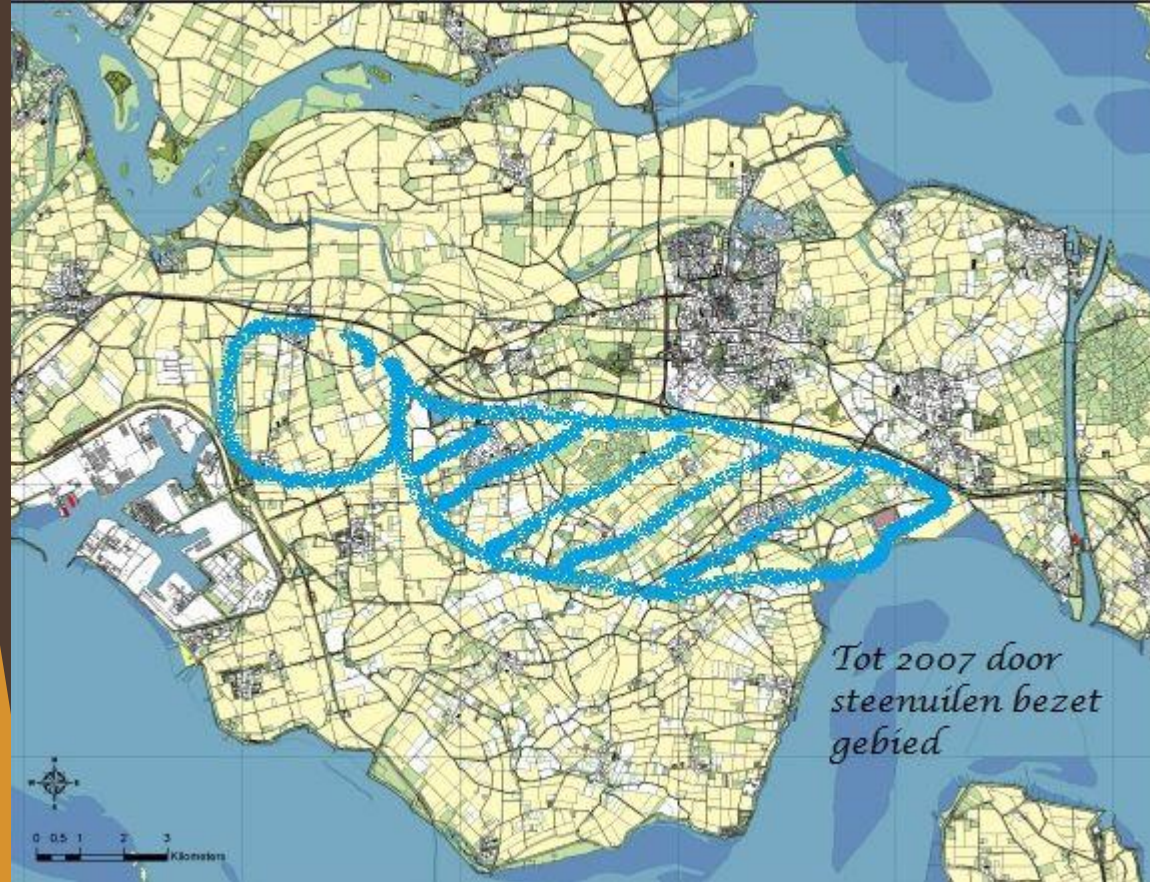

- Het erf is bewoond en er is een zekere mate van bedrijvigheid
- Een solitair staande hoogstamboom voor het plaatsen van een nestkast
- De boom staat in een weilandje waarvan het gras niet te kort of te lang is
- Er is een drinkpoel of natuurlijke vijver aanwezig
- Het erf is een beetje rommelig, met onkruidhoekjes en houtrillen
- Er worden geen bestrijdingsmiddelen of kunstmest gebruikt
- In de directe omgeving bevinden zich nog meer geschikte erven en zijn er verbindingzones

40 Bezette territoria in 2006

76 Bezette territoria in 2016

In de groene cirkels liggen gebieden waar geschikt biotoop te vinden is maar alleen waar in de gebieden met blauwe arcering bevinden zich steenuilen..

Mogelijke oorzaak van de beperkte uitbreiding buiten de Zak...

Zouden steenuilen niet over of door stedelijke bebouwing kunnen vliegen om geschikt gebied te vinden?

De steden, dorpen en industriewijken vormen mogelijk een onoverkoombare barrière....? In het oostelijk deel ligt totaal ongeschikt landschap zou dat ook een barrière kunnen zijn?

In 10 jaar is de Bevelandse steenuilpopulatie gegroeid van 40 territoria naar 72 territoria o.a. door het plaatsen van meer nestkasten....

De meeste bezette territoria zijn nog steeds te vinden in de Zak van Zuid-Beveland

Uitbreiding is alleen mogelijk naar gebieden die niet worden begrensd door stedelijke bebouwing

Steenuilen zijn hier kennelijk niet in staat om die gebieden te vinden omdat ze dan vanuit het bezette gebied over stedelijke bebouwing moeten vliegen

Met het vinden op Zuid-Beveland van één uit Philipine (Zeeuws Vlaanderen) afkomstige steenuil in 2015 is nog niet bewezen dat steenuilen een breed water als de Westerschelde over kunnen steken.

10 jaar intensieve steenuilbescherming....

In 2015 werd de financiering van het steenuilproject door de Provincie Zeeland gestopt...

- ▶ In mei 2015 beslist de Provincie Zeeland dat het steenuilproject in midden Zeeland zo'n groot succes is geworden en dat nu een ander project aan de beurt is...
- ▶ Een groepje steenuilliefhebbers richt het Zeeuws Steenuilfonds op
- ▶ Stichting Het Zeeuwse Landschap is bereid om het Zeeuws Steenuilfonds onder hun stichting te 'hangen'...

www.zeeuwssteenuilfonds.nl

Ondergebracht bij HET ZEEUWSE LANDSCHAP

Doel Zeeuws Steenuilfonds geld inzamelen ...

- ▶ Voor behoud steenuilpopulaties in Zeeland
- ▶ Voor naamsbekendheid door publicaties, presentaties en publieksvriendelijke activiteiten
- ▶ Om de huidige inzet bescherming te kunnen handhaven
- ▶ Voor aanschaf nieuwe nestkasten
- ▶ Door Voorlichting en educatie op scholen, verenigingen en agrariërs
- ▶ Projecten te financieren voor aanpassingen van erven en het herinrichten van ongeschikt landschap
- ▶ Onderzoek naar verplaatsingen en verwantschap

Nieuwe bedreigingen in de ZAK...

- ▶ Uitbreiding toeristische voorzieningen
- ▶ Uitbreiding dorpen en industrie
- ▶ Herinrichten agrarische gebied, door de aanleg van zwarte bessen velden en nog meer laagstamfruitboomgaarden (peren)
- ▶ Natuurcompensatie tbv verdieping Westerschelde: geschikt steenuilbiotoop wordt onder water gezet

Voor alle steenuilbeschermers in Nederland, meld je aan bij de besloten facebook pagina “Athene Noctua” om onderling gegevens uit te kunnen uitwisselen.

<https://www.facebook.com/groups/AthenenoctuaStone/>

Einde presentatie Steenuilbescherming Midden Zeeland.

Door Peter Boelee van het

Zeeuws Steenuilfonds

www.zeeuwssteenuilfonds.nl

Ondergebracht bij HET ZEEUWSE LANDSCHAP